

Sygn. akt VI U 2607/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 grudnia 2012 r. w S.

sprawy J. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 29 czerwca 2012 roku nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. K. (1) prawo do emerytury poczynszy od dnia 24 czerwca 2012 roku;

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. K. (1) prawa do wcześniejszej emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Organ rentowy przyjął za udowodnione przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. 13 lat, 7 miesięcy i 27 dni stażu pracy w takich warunkach.

J. K. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Podniósł, że dodatkowo w warunkach szczególnych pracował w okresie od 1 sierpnia 1968 r. do 31 lipca 1970 r., przygotowując się do wykonywania zawodu piekarza. Podkreślił, że pracował w 8 godzinnym wymiarze czasu pracy przez 6 dni w tygodniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji. Wyjaśnił, że nie uwzględnił ani do ogólnego stażu pracy, ani do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu praktycznej nauki zawodu ubezpieczonego od dnia 1 sierpnia 1968 r. do 31 lipca 1970 r. z uwagi na brak umowy o naukę zawodu zawartej między uczniem (ubezpieczonym) a zakładem pracy (piekarnią (...)).

W toku procesu, po dołączeniu do akt oryginału umowy o naukę rzemiosła, organ rentowy oświadczył, iż istnieją podstawy do doliczenia wskazanego wyżej okresu do ogólnego stażu pracy, jednak nadal brak podstaw do zaliczenia go do stażu pracy w warunkach szczególnych, a to z uwagi na fakt, iż okres zatrudnienia z tytułu praktycznej nauki zawodu nie jest okresem zatrudnienia na umowę o pracę, a nadto praca ta nie jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. (1) urodził się w dniu (...) roku.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał łączny staż ubezpieczeniowy wynoszący co najmniej 25 lat.

Wniosek o emeryturę złożył w organie rentowym w dniu 29 maja 2012 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o ustalenie prawa do emerytury – k. 1-2 plik I akt rentowych,
- oświadczenie – k. 53 plik I akt rentowych,
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 34 plik I akt rentowych,
- świadectwa pracy – k. 6, 16, 18, 22 plik I akt rentowych,
- zaświadczenie dot. podleganiu ubezpieczeniom społecznym rolników - k. 14 plik I akt rentowych.

Na dzień złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu. Stosunek pracy został rozwiązany w dniu 23 czerwca 2012 r.

Dowody:

- świadectwo pracy - k. 16 akt sądowych;
- zeznania ubezpieczonego J. K. (1) - k. 16v akt sądowych.

J. K. (1) pracował w warunkach szczególnych w okresach od 1 sierpnia 1970 r. do 30 kwietnia 1971 r., od 13 maja 1974 r. do 2 maja 1978 r. w (...) w P. oraz od 2 czerwca 1990 r. do 18 września 1994 r., od 24 września 1994 r. do 17 października 1996 r., od 26 października 1996 r. do 27 listopada 1996 r., od 19 grudnia do 31 grudnia 1998 r. w (...) w B. na stanowisku piekarza, co dało łącznie 13 lat, 7 miesięcy i 27 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (po wyłączeniu okresów zwolnień chorobowych przypadających po dniu 14.11.1991 r. oraz urlopów bezpłatnych).

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych – k. 7, 17, 19 plik I akt rentowych;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 34 plik I akt rentowych.

W okresie od dnia 1 sierpnia 1968 r. do dnia 31 lipca 1970 r. J. K. (1) w oparciu o umowę o naukę rzemiosła z dnia 1 sierpnia 1968 r. pobierał praktyczną naukę rzemiosła „piekarstwo” w zakładzie prowadzonym przez mistrza W. G. (1) w P..

Pobieranie praktycznej nauki rzemiosła polegało na tym, że ubezpieczony pracował na stanowisku piekarza w pełnym wymiarze czasu pracy przez 6 dni w tygodniu. Czas pracy ubezpieczonego wynosił co najmniej 8 godzin dziennie

od poniedziałku do piątku, zaś w soboty co najmniej 6 godzin, tj. 46 godzin tygodniowo. Pracę świadczył w nocy, zajmując się wyrobem i wypiekami pieczywa, tak jak pozostali piekarze. Ubezpieczonemu nie powierzano żadnych innych obowiązków niezwiązanych z pracą w charakterze piekarza. Nie było możliwe, aby był kierowany do prac innego rodzaju niż prace przy wypieku pieczywa, bowiem poza właścicielem piekarni był jedynym zatrudnionym tam pracownikiem (pod koniec jego nauki zawodu zatrudniono dodatkowo dwóch nowych uczniów). W czasie nauki rzemiosła J. K. stale pracował w pomieszczeniu wypełnionym pyłem mącznym - w warunkach szkodliwych. Za swoją pracę pobierał wynagrodzenie.

W czasie pobierania praktycznej nauki rzemiosła J. K. (1) w okresie od dnia 15 listopada 1969 r. do 15 marca 1970 r. uczęszczał na kurs dokształcający piekarniczo - cukierniczy w Zakładzie (...). Program kursu obejmował 172 godziny szkolenia teoretycznego. Dokształcanie odbywało się poza godzinami pracy w zakładzie rzemieślniczym, niezależnie od konieczności wykonywania zwykłych obowiązków pracowniczych. Zajęcia prowadzone były w soboty (w godzinach popołudniowych - po zakończeniu pracy piekarni) i niedziele (od godzin porannych).

Dowody:

- zaświadczenie Cechu (...) z 19.11.2007 r. - k. 5 plik I akt rentowych;
- zaświadczenie Izby Rzemieślniczej z 27.07.2012 r. - k. 16 akt sądowych;
- rejestr umów o naukę - k. 23, 27 akt sądowych;
- umowa o naukę rzemiosła z 1.08.1968 r. - k. 26, 45 akt sądowych;
- legitymacja ubezpieczeniowa J. K. - k. 49 akt sądowych;
- zaświadczenie (...) z 15.03.1970 r. - k. 59 akt sądowych;
- zeznania świadka Z. N. - k. 61 akt sądowych;
- zeznania świadka S. M. - k. 61 akt sądowych;
- zeznania ubezpieczonego J. K. (1) - k. 29 w zw. z k. 62-63 akt sądowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009, Nr 153 poz. 1227z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym,

za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Ustawa emerytalna nie zawiera katalogu prac uznawanych za prace wykonywane w szczególnych warunkach, odsyłając w tej mierze do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu §2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy. W załączniku do powyższego rozporządzenia, w punkcie 11 dziale X wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wskazano jako prace w szczególnych warunkach prace wypieku pieczywa.

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż w dacie wydania zaskarżonej decyzji ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury oraz że posiada wymagany powyższymi uregulowaniami udokumentowany okres składkowy i nieskładkowy. Ostatecznie bezspornym było również, że w kwestionowanym przez organ okresie pracy od dnia 1 sierpnia 1968 r. do dnia 31 lipca 1970 r. ubezpieczony pobierał praktyczną naukę rzemiosła „piekarstwo” w zakładzie (piekarni) prowadzonym przez mistrza W. G. (1) w P.. Przedmiotem sporu pozostawało natomiast, czy okres pobierania przez J. K. praktycznej nauki rzemiosła należało uznać za okres pracy w szczególnych warunkach.

W ramach postępowania dowodowego Sąd dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego oraz złożonych do akt w toku postępowania sądowego. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby i w ramach ich kompetencji, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał Sąd także zeznaniom świadków S. M. i Z. N. oraz korespondującym z nimi zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków Sąd miał na względzie, że są oni osobami obcymi dla ubezpieczonego, wobec czego nie mają żadnego interesu w tym, by nieprawdziwie zeznawać na korzyść J. K., narażając się przez to na odpowiedzialność karną. Przedstawiona przez nich wersja zdarzeń była przy tym spójna i konsekwentna, stąd też treść zeznań nie wzbudziła jakichkolwiek wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności.

Przechodząc do meritum sprawy, na wstępie trzeba podkreślić, iż zgodnie z jednolitymi w tym zakresie poglądami orzecznictwa, młodociani odbywający naukę zawodu w ramach umów zawieranych z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z 1958 r. o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, posiadali wprawdzie status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, jednakże okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem dokształcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił dla nich okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Powyższe - słuszne co do zasady - twierdzenie nie znalazło jednak zastosowania w niniejszym postępowaniu. Trzeba bowiem zważyć, iż sformułowane ono zostało na kanwie odmiennych stanów faktycznych i dotyczy wyłącznie ubezpieczonych - uczniów szkół zawodowych odbywających praktyczną naukę zawodu (zazwyczaj

trzyletnią). Ich pracy istotnie nie można było uznać za pracę świadczoną stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, skoro pracowali oni w niepełnym wymiarze czasu pracy, przez kilka dni w tygodniu (2-3 dni, zależnie od klasy do której uczęszczali), a w pozostałym czasie brali udział w zwykłych zajęciach szkolnych.

Tymczasem ze zgromadzonego w niniejszym postępowaniu materiału dowodowego (w szczególności umowy o naukę zawodu i zeznań świadków oraz ubezpieczonego) wynikało jednoznacznie, iż w oparciu o umowę o naukę rzemiosła z dnia 1 sierpnia 1968 r. J. K. (1) świadczył pracę ucznia zawodu piekarza przy wypieku pieczywa stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. przez 6 dni w tygodniu. Świadkowie oraz ubezpieczony potwierdzili bowiem, iż czas pracy ubezpieczonego wynosił co najmniej 8 godzin dziennie, a często więcej. Co zaś najbardziej istotne, okoliczność ta znalazła przy tym potwierdzenie w treści umowy o naukę rzemiosła z dnia 1 sierpnia 1968 r., w której w § 3 ust. 1 pkt 2 wskazano, że czas pracy w zakładzie rzemieślniczym wynosi dla ucznia w wieku powyżej 16 lat - 8 godzin dziennie, a w sobotę 6 godzin, czyli 46 godzin tygodniowo. Skoro zaś ubezpieczony podejmując się nauki rzemiosła miał już ukończone 16 lat, koniecznym było przyjęcie, że pracę świadczył w wymiarze zgodnym z umową, tj. w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd dostrzegł przy tym, że w okresie od dnia 15 listopada 1969 r. do 15 marca 1970 r. ubezpieczony uczęszczał na kurs dokształcający piekarniczo - cukierniczy w Zakładzie (...). Okoliczność ta w żaden sposób nie mogła jednak wpłynąć na prawidłowość ustalenia, iż J. K. przez cały okres zatrudnienia u W. G. świadczył pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - zeznań świadków i samego ubezpieczonego - wynikało bowiem jednoznacznie, iż dokształcanie odbywało się poza godzinami pracy w zakładzie rzemieślniczym w soboty (w godzinach popołudniowych - po pracy) i niedziele (w godzinach porannych).

Jednocześnie zgromadzony materiał dowodowy dał pełne podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie była pracą w warunkach szczególnych. Mianowicie z zeznań świadków i ubezpieczonego wynika, że ubezpieczony zajmował się wyrobem i wypiekiem pieczywa, tak jak pozostali piekarze. J. K. nie powierzano przy tym żadnych innych obowiązków niezwiązanych z pracą w charakterze piekarza. Ubezpieczony stale pracował w pomieszczeniu wypełnionym pyłem mącznym - w warunkach szkodliwych. Nie uszło uwadze Sądu, że świadkowie i ubezpieczony wskazywali, że ubezpieczony pracę świadczył w nocy, tymczasem z umowy o naukę rzemiosła wynikało, że zatrudnianie młodocianego ucznia w porze nocnej w godzinach 2 do 6 i w godzinach nadliczbowych jest zabronione (§ 3 ust. 4). Powyższe w ocenie Sądu w żaden sposób nie podważyło jednak wiarygodności zeznań przesłuchanych osób. W analizowanym przypadku należało mieć bowiem na uwadze specyfikę zawodu, który wykonywał ubezpieczony. Praca piekarza przy wypieku pieczywa co do zasady jest (a w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku, kiedy to nie istniały sklepy całodobowe, niewątpliwie zawsze była) bowiem pracą wykonywaną z reguły w porze nocnej, po to aby możliwym było poranne dostarczenie pieczywa do sklepów.

W tej sytuacji, po przeanalizowaniu rodzaju czynności wykonywanych przez J. K. w spornym okresie (wykonywanie po co najmniej 8 godzin dziennie prac przy wypieku pieczywa, w których narażony był na działanie wysokiej temperatury oraz przebywanie w pomieszczeniu zapyłonym mąką), Sąd doszedł do przekonania, że legitymuje się on okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych przekraczającym – na dzień 31 grudnia 1998 roku – 15 lat (łącznie z okresem uznanym przez organ za pracę w warunkach szczególnych, wynoszącym 13 lat, 7 miesięcy i 27 dni).

W dalszej kolejności Sąd zauważył, że zgodnie z regulacją przywołanego na wstępie przepisu art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej, poza posiadaniem określonego stażu pracy (zarówno „zwykłego”, jak i w szczególnych warunkach), nieprzystąpieniem do otwartego funduszu emerytalnego oraz osiągnięciem wskazanego wieku, dla nabycia prawa do emerytury do dnia 1 stycznia 2013r. konieczne było spełnienie także dalszego warunku: rozwiązania stosunku pracy. Wymóg ten powinien przy tym co do zasady zostać spełniony najpóźniej w dniu wydania zaskarżonej decyzji.

Mając jednak na uwadze treść przepisu art. 316 § 1 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, za dopuszczalną trzeba uznać także i taką sytuację, w której warunek rozwiązania umowy o pracę ziściłby się najpóźniej w dniu zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007r., sygn. akt III UK 25/07, OSNP

2008 nr 19-20, poz. 293). Taka sytuacja miała zdaniem Sądu miejsce w niniejszym postępowaniu, bowiem J. K. (1) ostatni stosunek pracy rozwiązał z dniem 23 czerwca 2012 r., a zatem w toku niniejszego postępowania.

W myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Prawo do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy emerytalnej powstaje z chwilą spełnienia wszystkich warunków wskazanych w tym przepisie, tj. w momencie wykazania: stosownego wieku, wymaganego stażu ubezpieczeniowego ogólnego i szczególnego, nie przystąpienia do OFE i rozwiązania stosunku pracy.

W tym stanie rzeczy, na podstawie, art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w ten sposób, że przyznał J. K. (1) prawo do emerytury od dnia 24 czerwca 2012 r. (bowiem dopiero od tego dnia ubezpieczony faktycznie nie pozostawał w zatrudnieniu), a w pozostałym zakresie (odnośnie możliwości przyznania prawa do emerytury już od dnia 23 czerwca 2012r., tj. od ukończenia 60 roku życia) oddalił odwołanie.

Zarządzenie:

1. Odnotować
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem o apelacji doręczyć pełn. organu rentowego
3. Przedłożyć z apelacją lub za 21 dni.

SSO Monika Miller-Młyńska

.